

ΘΩΜΑΣ

Και πού είναι ο Φλώρος;

ΦΛΩΡΟΣ

'Εδώ είμαι, αφέντη.

ΘΩΜΑΣ

Πήγαινε να βρῆς τὸν Πέτρο

Και πές του ἰδῶ μὲ τὸ Μαθιὸ γλήγορα νάρθῃ.
Πές τους νάφῃσιν κάθε δουλιὰ καὶ νάρθουν.
Καινούργια πῆρα ἀπόφαση... νὰ ἰδῶ τί θάβγῃ.

ΣΜΑΡΑΓΔΩ

Θ' ἀρήσῃς τὸ γιοφύρι;

ΘΩΜΑΣ

'Οχι· στὸ νοῦ μου ἔχω ἄλλο.

ΣΜΑΡΑΓΔΩ

'Ω! πῆστε μου ἡ συμπόνεση πού εἶναι κρυμμένη,
Κλέφτρα νὰ γίνω καὶ σ' αὐτὸν νὰ φέρω λίγη.
'Αχ! τὸ παιδί μου ζύπνησε καὶ μὲ ζητάει!

ΘΩΜΑΣ

Κακόμοιροι τὸ ξέχασα κι αὐτό.

ΣΜΑΡΑΓΔΩ

Θωμᾶ μου,

Μὴ φύγῃς δίχως νὰ σὲ ἰδῶ λιγάκι ἀκόμα.

ΘΩΜΑΣ

Νοιώθω τί θέλεις· πήγαινε καὶ θὰ προσμένω
'Εσὶ καὶ κεῖνο τῇ συμπόνεση νὰ φέρτε.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Τρελλέ! βουλήθηκες λοιπὸν νὰ τὴν πεθάνῃς!
Ποτὶς δὲ θὰ ξεστομίζα κεῖνο πού χρόνια
Καὶ χρόνια στὰ κατὰβatha τοῦ νοῦ μου κρύβω,
Μὰ βλέπω πῶς ἡ μοῖρά σου, χωρὶς νὰ θέλῃς,
Σὲ σπρώχνει δρόμο γιὰ τὸν τάφο της νανοίγῃς.
Τί πολέμας τὰ δόνατα νὰ καταφέρῃς;
Τί βάλλθηκες νάντιπαλέψῃς μὲ τὴ Φύση,
Ποῦ θυμωμένη ἀπὸ τ' ἀστόχαστό σου πῆσμα
Θὰ ξαπολύσῃ ἀνίκητο τὸ ριζικό σου;
Τάχα ποτὲς δὲν τ' ἀκούσες κ' ἐσὺ πῶς ὅποιος
Νὰ θεμελιώσῃ θέλει στὸ 'Αρτινὸ ποτάμι
Γιοφύρι, πρέπει δλόπρωτα νὰ τὸ στοιχίσῃ
Μ' ἀνθρώπινο...

ΘΩΜΑΣ

Τὰ παρχμύθια σου καὶ πάλι

Θαρχίσης, μάννα, νὰ μοῦ λές;

ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Θωμᾶ, ἀκουσέ με!

'Οποῖος θὰ θεμελιώσῃ στὸ 'Αρτινὸ ποτάμι
Γιοφύρι, πρέπει δλόπρωτα νὰ τὸ στοιχίσῃ
Μ' ἀνθρώπινο κορμί...

ΘΩΜΑΣ

Μάγισσα, στρίγγλα, φύγε.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Φεύγω· μὰ ἔχε βαθιὰ στὸ νοῦ σου πάντα ὅ,τι εἶπα.

ΘΩΜΑΣ

Θεὶ μου, τί λόγια! μούφεραν στάλῃθια τρόμο.
Μὰ νά, κι ὁ Φλώρος ἔρχεται λαχανιασμένος.

ΦΛΩΡΟΣ

'Αφέντη!

ΘΩΜΑΣ

Φλώρο, τί ἔπαθες; Τί τρέμεις ἔτσι;

ΦΛΩΡΟΣ

Τώρα μὰς βρῆκε ἡ συμφορὰ καὶ τὴν ἀλγῖα
Θὰ κλάψῃ ἡ χώρα...

ΘΩΜΑΣ

Λέγε μου κι ἄσε τὸ κλάμα,

ΦΛΩΡΟΣ

'Ακου τους· ἔρχονται μονάχοι νὰ σ' τὸ ποῦνε·
'Ο Πέτρος εἶναι κι ὁ Μαθιὸς μὲ κάποιον ξένο.

(ἀκολουθεῖ)

ΗΔ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

ΔΙΟΡΘΩΜΑΤΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1ο Στὸν 'Ιμπερίο καὶ τὴ Μαργαρώνα

'Ο διασκεδαστὴς πού ἔκανε ρωμαίικα ριμάδα
τὸ περίφημο ἔμμετρο προθηγιανὸ μυθιστόρημα τοῦ
Pierre de Provence et la belle Maguelonne λείπει
γιὰ τὸ θαυμάσιο καὶ πανούμμιον 'Ιμπερίο:

ἔμαθεν καὶ κατέμαθεν βιβλία φιλοσόφων,
'Αριστοτέλην, 'Ομηρον καὶ ἄλλων δὲ πανσόφων,
τὸν Εὐριπίδην τὸν σοφὸν καὶ τὸν 'Αριστοφάνην,
Πίνδαρον καὶ τὸν Σοφοκλῆν, Κάτων καὶ 'Επιφάνην.

'Ετσι εἶναι οἱ εἰς τὴν ἔγδοσιν τοῦ Émile
Legrand (1) πού ἔγινε κατὰ τὴ Βενετική τοῦ 1638.
'Ετσι εἶναι καὶ οἱ δύο ἄλλες ἔγδοσεις τοῦ 'Ιμπερίου
καὶ τῆς Μαργαρώνας πού εἶδα τοῦ 1646 καὶ 1806.
Στις ἀνομοιοκατάληκτες παραλλοίς πού τύπωσεν
ὁ κ. Σπ. Λάμπρος (2) καὶ ὁ μακαρίτης φίλος μου
Ε. Legrand (3) κατὰ τὸ ἀντίγραφο τοῦ W. Wa-
gner βρίσκονται ὅπως διόλου διαφορετικὰ καὶ δὲν
ἔχουν νὰ κάνουν τίποτε μὲ τὸ ζήτημά μας.

Νομίζω πῶς τὸ Κάτων πρέπει νὰ γραφῇ Κά-
τον· Αἰτιατική δηλαδὴς ἀπ' ὀνομαστική Κάτος.
Σῆλλο φύλλο τοῦ Νουμά (ἀριθ. 141, 27 τοῦ Μάρτη
1905) ἀνέφερα πολλὰ εἰς -ων ὀνόματα ἀρχαῖα πού
μετασχηματιστήκανε στὴ γλώσσα μας εἰς -ος. Τὸ
Ξενοφῶν πούγινε Ξενοφός καὶ Ξερόφος (στὸ 'Αγιο-
νόρος: τὸ μοναστήρι τοῦ Ξερόφου(4), Κλειτοβῶν -
Κλειτοβός, Λέων - Λέος, Χαρίτων - Χαρίτος, Φι-
λήμων - Φιλήμος. Πρόστετε καὶ τὸ Κίμων πού στὴν
Καρδίτσα, καθὼς καὶ σῆλλα μέρη, λέγεται: Κίμος.
Μαζὶ λοιπὸν μάρτὰ καὶ τὸ Κῦτων - Κάτος.

'Επειτα καὶ καταλλοῦ ἀπάντησα τὸν τύπον:
Κάτος. Στὴν βιβλιοθήκη τοῦ Μεγάλου Σπηλαιου
βρίσκεται ἕνας τόμος Schneideri: Commentarii in
M. P. Catonis libros de re rustica. Lipsiae 1794.
Στὴ ράχη τοῦ βιβλίου εἶναι κολλημμένο παλιὸ δελ-
τίο κι ἀπάνω σὲ δαῦτε διαβάζουμε: κάτος.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

(1) Bibliothèque grecque vulgaire. Τόμ. I'. Paris
1880, σελ. 285 κ.α., στίχ. 73—76.

(2) Sp. P. Lambros: Collection de romans Grecs
en langue vulgaire et en vers. Paris (1880) σ. 240 κ.α.

(3) Collection de monuments pour servir... à l'étu-
de de la langue néo-hellénique (nouvelle série). No
4 Paris 1874.

(4) Δῆς: Κομνηνοῦ, Προσκυνιτάριον τοῦ 'Αγ. 'Ορους

ΜΕ ΤΗ ΝΟΤΙΑ

Μὲ πῆρε ὁ πόθος τῆς νοτιάς τὸ κύμα νάγναντίψω
κι' ἀποσταμένος πρόφτασα σ' αὐτὸ τὸ νεκροχώρι.
—Τρελλή ψυχὴ, πού μὲ πλανᾷ στεφάνια νὰ ὠραιολέξω
στὸ μαρμαρένιο τὸ σταυρὸν ὅπου φυλάει μιὰ κόρη.

Καὶ γέρονς σὲ ταφόμετρα... Τὰ μάτια μου ξανοίγουν
τοῦ κόρφου τὰ θολὰ νερὰ καὶ τὰ κρηνόζωμένα
τῶν κέδων γαλανόδραχα... Σιγὰ σιγὰ μὲ πνίγουν
τὰ δάκρυα κ' ἡ εἰκόνα σβύει σὲ μάτια μαγεμένα.

Μὲ ἀπαλωσύνῃν ἡ νοτιά τινάζει τὰ φτερούλια,
σὲ θυμιατὸ παρὰ ριχτο βροχοσταλίδες στάζουν
κ' ἐνῶ μὲς στὰ ταφόμετρα τῶν καντηλιῶν ἡ πούλια
πρωτοφωτάει, σὲ σκοτεινὰ ἔσπροι οἱ σταυροὶ φαντάζουν.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ*

Κυρίες, κύριοι,

'Ο ἀγαπητὸς μας πρόεδρος θέλει νὰ πῶ μπρο-
στά σας δύο λόγια· θέλει νὰ σὰς φχαριστήσω γιατί
ἤρθατε τόσο πολλοί, τόσο πρόθυμα, νὰ σὰς ζητήσω
συγνώμη γιατί σὰς καλέσαμε, σὰν ἀρχαῖοι πού
μετρᾶνε τὰ πρῶτα βήματα, σὲ χώρῳ ἰαπεινὸ (*)
καμωμένο ὄχι γιὰ παράστασις, νὰ ζητήσω τὴν
ἐπιεικεία σας γιὰ τοὺς ἐρασιτέχνες μας, πού πρώτη
φορὰ, δειλὰ καθὼς εἶναι φυσικὸ, δοκιμάζουν τὴ
σκηνὴν.

Σὰς κράξαμε ἰδῶ ὄχι γιὰ τὴ μικρὴ παράστασις,
ὄχι τόσο, πιστέψατέ το, ἀπὸ σκέψῃς συμφέρου, ἀλλὰ
γιὰ νὰ σὰς θυμίσουμε τὸ ἔργο στὸ ὁποῖο ἐργαζόμε-
στε ἀπὸ ἔξῃ χρόνια, πασχίζοντας νὰ διορθώσουμε
λιγάκι τὴν κοινωνικὴ ἀδικία. Εἶπα τὸ ἔργο· ἀλή-
θεια δύο ἔργα ἤρθατε νὰ ποστηρίξετε ἀπόψε, πού
σὲ ἀρμονικὸ ἀντάμωμα, ἀντιπροσωπεύουν τὸ χρεια-
ζόμενο καὶ τὸ διασκεδαστικὸ, τὴ μουσικὴ καὶ τὴ
θρίψῃ. Θὰ σὰς πούμε τί μὰς ἐσπρώξε στὴ δύσκολη
δουλειὰ τοῦ «Σχολικοῦ Συστητοῦ»—δύσκολη μάλι-
στα ὅταν στηρίζεται μονάχα σὲ ἰδιωτικὴ πρωτοβου-
λία—ποιᾶς σκέψῃς εἶναι τὸ ἀκολουθήμα, τὸ πνεῦμα
τὸ νέο, πού εἶναι τώρα λίγος καιρὸς, φυσάει τρι-
γύρω μας γιὰ ἔργα νέα πρὸς κοινωνικὴ ἀνάπτυξιν
τοῦ κέντρου ἀνάμεσα στὸ ὁποῖον ζοῦμε.

Σκεφτόμαστε νὰ δώσουμε νέο δρόμο στὴν ἀγα-
θοεργίαν· θέλουμε τὸ βοήθημα νὰ πάῃ ἐκεῖ πού πρί-
πει καὶ στὸν τρόπο τὸν πεῖδ ἀρροζούμενο, τὸν πεῖδ
οικονομικὸ, τὸν πεῖδ καρπερὸ. Θὰ πασχίσουμε νὰ
πάμε ἀργότερα καὶ πεῖδ μακριὰ, νὰ μποῦμε καὶ
μεῖς δλόψυχα μὲ θάρρος, μὲ πίστη, στὸν κάμπο τῆς
ἀλληλεγγυότητος, νὰ δείξουμε στὸ φτωχὸ πῶς τὴν
καλύτερη βοήθεια πρέπει νὰ τὴν προσμένῃ ἀπὸ τὸν
ἐαυτό του, ἀπὸ τὴν οἰκονομία, ἀπὸ τὴν πρόβλεψη,
ἀπὸ τὴν γνώσιν τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς
κοινωνικῆς ἠθικῆς, ἀπὸ τὴν ἀλληλοβοήθειαν.

'Επροτίμησα, κυρίες μου, νὰ μιλήσω ἀπόψε στὴν
ὠραία αὐτὴ γλώσσα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιατί οἱ
συνάδερφοι μου τῆς ἐπιτροπῆς πιθυμοῦν νὰ μάθῃ
καὶ ὁ λαὸς τὰ λίγα λόγια πού γι' αὐτόνε λέμε ἀ-
πόψε ἰδῶ μέσα. Δὲ σκοπεῖω ν' ἀνακατεφτῶ ὁλό-
τελα στὸ σπουδαῖο ζήτημα τὸ γλωσσικὸ, πού τοὺς
γραμματισμένους τοῦ τόπου μας κρατεῖ χωρισμένους
σὲ δύο στρατόπεδα, πού ἔπρεπε νὰ εἶναι φιλικὰ, κα-
θὼς ὅλα τὰ πνευματικὰ στρατόπεδα πού ἀγωνίζον-
ται γιὰ ἰδέες καὶ ὄχι γιὰ συμφέρο. Ἀλλὰ πιστεύω
πῶς ἀπόψε λεύτερα καὶ θαρρετὰ μπορῶ νὰ μιλήσω
στὴ δημοτικὴ. Δὲν εἶμαστε ὅλοι σύμφωνοι πῶς ἡ λα-
λιὰ ἡ φυσικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ἡ μόνη ἀρ-
μοζούμενη γιὰ τὴν ποίησιν; Καὶ δὲν ἐμπήκαμε ἀπὸ
τὰ χτίς στὴν ποίησιν τῆς ἀνωίξης, πού τόσο ὁμορφα
μὰς παρασταίνουν ἡ πρασιναδά καὶ τὰ ἄνθη καὶ
τὰ γελαστά καὶ δροσάτα πρόσωπα—πού παρθενικὰ
ἄνθη—στολίζουν ἀπόψε τὴν πεζὴ αὐτὴ αἴθουσα;

Καὶ ἄλλος λόγος ἀκόμα, πού θέλω νὰ μιλήσω στὴ
δημοτικὴ. Εἶναι ἡ γλώσσα πού μιλήσανε γιὰ αἰῶνες
ὡς μητρικὴ τους οἱ πρόγονοί μας, οἱ 'Εβραῖοι ἐκεῖ-

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά»: 'Ο γνωστὸς Κορφιότης 'Ε-
βραϊολόγος κ. Μωυσῆς Χαΐμης εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μὰς
σταλῇ—ἀφοῦ, ἐννοεῖται, πρῶτα τὸν παρακάλεσαμε—ἕνα
λόγο τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ γιομάτο πραχτικὸ νοῦ καὶ οὐσίας,
πού τὸν ἀπέγγειλε στὴν Κέστροα στίς 9 τοῦ περασμένου
Μάρτη δταν τὸ ἑβραϊτικὸ ταμεῖο, πού Γεν. Γραμμα-
τέας του εἶναι ὁ κ. Χαΐμης, ἔδωκε μιὰ εὐεργετικὴ παρά-
στασις.

(**) Αἴθουσα σχολείου.